

คำนำ

ด้วย สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นศูนย์ที่จัดฝึกอบรมด้านอาชีพหลักสูตร การทำผ้ามัดย้อม รวมถึงการสนับสนุนประสานงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ การศึกษาอาชีพให้ทีมงานทำสร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัว

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เน้นเรื่องการทำอาชีพเพื่อการมีงาน ทำมีรายได้ จึงได้นำ การทำผ้ามัดย้อม มาจัดทำเป็นหลักสูตรเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้มีความรู้ ความ เข้าใจ สามารถนำไปประกอบอาชีพต่อไป

ขอขอบคุณวิทยากรวิชาชีพ และคณะดำเนินงานการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองที่ได้ร่วมพัฒนา หลักสูตรและจัดทำแผนการเรียนรู้รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ให้สำเร็จไปด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อวิทยากรและผู้เรียนต่อไป

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

กุมภาพันธ์ 2568

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ การทำผ้ามัดย้อม	1
ความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การทำผ้ามัดย้อม	2
หลักสูตรผลิตภัณฑ์	3
ความเป็นมา	4
จุดประสงค์การเรียนรู้	4
กลุ่มเป้าหมาย	4
ระยะเวลา	5
เนื้อหาหลักสูตร	5
การจัดการเรียนรู้	5
สื่อการเรียนรู้	5
การวัดและประเมินผล	5
การจบหลักสูตร	5
เอกสารหลักฐานการศึกษา	5
การเทียบโอนผลการเรียน	6
แผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้หลักสูตร การทำผ้ามัดย้อม	7
ใบความรู้ ความเป็นมา การทำผ้ามัดย้อม	10
ใบความรู้ วิธีทำ การทำผ้ามัดย้อม	12
ใบงาน แบบบันทึกการทำ การทำผ้ามัดย้อม	13
ใบความรู้ คุณค่า/ประโยชน์ การทำผ้ามัดย้อม	14
ใบความรู้ การบรรจุหีบห่อ	15
ใบความรู้ การคำนวณต้นทุน กำไร	16
ใบงาน การคิดต้นทุน กำไร	17
ใบความรู้ ช่องทางการตลาด	18
แบบวัดและประเมินผล การทำผ้ามัดย้อม	19
ใบงาน แบบประเมินผลงานผู้เรียน	20
บรรณานุกรม	21
รายชื่อคณะผู้จัดทำหลักสูตร	

หลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง
หลักสูตรอาชีพ วิชา การทำผ้ามัดย้อม จำนวน 10 ชั่วโมง

ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ใน การทำผ้ามัดย้อม

1. ผ้าขาวที่ต้องการย้อมสี
2. ผงย้อมผ้า
3. โซเดียมคาร์บอเนต
4. น้ำแข็ง
5. น้ำเปล่า
6. หนัวยาง
7. ตะแกรง
8. กระจาดขลัง
9. พลาสติกห่ออาหาร

ความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การทำผ้ามัดย้อม

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมากเพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพเป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ ที่จะพัฒนาศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงมั่งคั่ง และมีงานทำอย่างยั่งยืน

สภาพสังคมปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ประชากรมนุษย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ไปอย่างรวดเร็ว และไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น มนุษย์จึงประสบปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะด้านการดำรงชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์เราจะต้องสร้างสิ่งทดแทนเพื่อการอยู่รอดโดยวิธีการต่างๆ

อาชีพ การทำผ้ามัดย้อม. เป็นอีกหนึ่งอาชีพที่น่าสนใจสามารถเป็นอาชีพทางเลือก สร้างรายได้เสริม หรือเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จึงได้ส่งเสริมการจัดทำ การทำผ้ามัดย้อม ซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะงานศิลป์มีความคิดสร้างสรรค์ การเลือกใช้แบบลวดลายสีเส้นการออกแบบ การตัดเย็บการคำนวณ ขนาดรูปแบบให้เหมาะสมกับงาน งานซ่อมบำรุงดูแลรักษา วัสดุอุปกรณ์และการบริการลูกค้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรการทำผ้ามัดย้อม จำนวน 10 ชั่วโมง

1. ความเป็นมา

การฝึกหัดมัดย้อมบนเนื้อผ้าได้เคยทำกันมาเกือบทุกส่วนของโลก ประวัติการทำผ้ามัดย้อมได้เริ่มต้นทำกันมาแล้วในสมัยเอเซียโบราณแผ่ขยายไปยังตอนกลางของทวีปอินเดียไปยังมาเลเซีย และข้ามไปยังแอฟริกา การทอผ้าที่มีมาแต่โบราณนอกจากจะขุดพบในสมัยจีนโบราณแล้ว ยังมาจากพวกคาราวานในสมัยก่อนรวมทั้งที่มาของการทำไหมก็เริ่มในยุคนี้ด้วย

ในทวีปอเมริกาเริ่มการมัดย้อมจากชาวโคลัมเบียในยุคแรก เพื่อการทำวงกลม และสีเหลี่ยม ด้วยแบบสิ่งง่าย ๆ เป็นที่นิยมในเม็กซิโก กัวเตมาลา เปรู เติลิวีเย ปาลาโว และอาเจนตินา ในอเมริกาใต้และชาวอินเดียแดง

การทำผ้ามัดย้อมอาจได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นในตอนต้นสมัยของประเทศอินเดียก่อนที่จะมาถึงประเทศญี่ปุ่น เสื้อผ้าของคนทั่วไปแสดงให้เห็นถึงการเขียนภาพสีน้ำบนผนังและเพดานถ้ำที่ อัจฉริยะเป็นแบบวงกลมสีชาวลายก้นจะทำให้เห็นเป็นเหมือนการทำทางวงกลม ซึ่งเป็นที่รู้จักในอินเดียว่าปริงใจ

ผ้ามัดย้อมที่มีในประเทศไทยและกัมพูชานั้นเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าการมัดย้อมเริ่มต้นมาจากสองประเทศนี้แพร่หลายเข้าไปยังประเทศอินโดนีเซีย วิธีการมัดย้อมยังนำไปใช้ในการตกแต่งผ้าไหมชั้นดีเพื่อใช้ทำผ้าคลุมไหล่ สไบ และโสร่ง สำหรับชายหญิงของชาวชวาและบาหลี

การมัดย้อมในแต่ละประเทศแสดงให้เห็นถึงการออกแบบที่แตกต่างกันและลักษณะการใช้สีซึ่งผู้ผลิตสามารถวางแผนแนวทางและรูปแบบของผ้าเพื่อผลิตออกไปทั่วโลก ในระยะเวลาที่แตกต่างกันตามรูปแบบของวัฒนธรรม (ยุพินศรี สายทอง 2544 : 11 - 15)

หลักการสำคัญในการทำผ้ามัดย้อม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 อธิบายความเป็นมาของ การทำผ้ามัดย้อม ได้
- 2.2 อธิบายวัสดุ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมได้
- 2.3 อธิบายขั้นตอนการทำ การทำผ้ามัดย้อม ได้
- 2.4 ลงมือปฏิบัติการ การทำผ้ามัดย้อม ได้
- 2.5 อธิบายคุณค่าของ การทำผ้ามัดย้อม ได้
- 2.6 จัดหาหรือจัดทำกรบรรจุหีบห่อได้อย่างเหมาะสม
- 2.7 คิดต้นทุน กำไรจากการ การทำผ้ามัดย้อม ได้
- 2.8 อธิบายช่องทางการจัดการตลาดของ การทำผ้ามัดย้อม ได้

3. กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป

4. ระยะเวลา

เรียนรู้ และฝึกทักษะ จำนวน	10	ชั่วโมง
- ภาคทฤษฎี	4	ชั่วโมง
- ภาคปฏิบัติ	6	ชั่วโมง

5. เนื้อหาหลักสูตร

- 5.1 ความเป็นมาของ การทำผ้ามัดย้อม
- 5.2 วัสดุ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม
- 5.3 ขั้นตอนการทำ การทำผ้ามัดย้อม
- 5.4 การปฏิบัติการทำ การทำผ้ามัดย้อม
- 5.5 คุณค่าของ การทำผ้ามัดย้อม
- 5.6 การจัดหาหรือจัดทำการบรรจุหีบห่อได้อย่างเหมาะสม
- 5.7 การคิดต้นทุน กำไรจากการ การทำผ้ามัดย้อม
- 5.8 ช่องทางการจัดการตลาดของ การทำผ้ามัดย้อม

6. การจัดการเรียนรู้

การบรรยายให้ความรู้ การสาธิต การลงมือปฏิบัติ การอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้

7. สื่อการเรียนรู้

- 7.1 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ใบความรู้ แผ่นพับ
- 7.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์
- 7.3 สื่อบุคคล เช่น ผู้รู้ ภูมิปัญญา
- 7.4 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

8. การวัดและประเมินผล

ประเมินความรู้ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติจากการสอบถาม แบบทดสอบ การสังเกต การมีส่วนร่วม

9. การจบหลักสูตร

- 9.1 มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 9.2 มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
- 9.3 มีชิ้นงาน/ผลงาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและคุณภาพ

10. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่ได้รับหลังจากจบหลักสูตร

- วุฒิบัตรออกโดยสถานศึกษา

แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตร การทำผ้ามัดย้อม

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ชั่วโมง	
						ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1. ความเป็นมาของการทำผ้ามัดย้อม	เพื่อให้ผู้เรียนทราบประวัติความเป็นมาของการทำผ้ามัดย้อม	ความเป็นมาของ การทำผ้ามัดย้อม	วิทยากรบรรยายให้ความรู้	ใบความรู้	1. สังเกตความสนใจ 2. ซักถาม 3. การมีส่วนร่วม	30 นาที	
2. วัสดุ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม	เพื่อให้ผู้เรียนเลือกวัสดุ อุปกรณ์และใช้ได้ถูกต้อง	วัสดุ อุปกรณ์ การทำผ้ามัดย้อม	วิทยากรอธิบายการเลือก/วิธีใช้ วัสดุอุปกรณ์ การทำผ้ามัดย้อม	วัสดุ อุปกรณ์ การทำผ้ามัดย้อม	4. ชิ้นงาน/ผลงาน 5. ประเมินผลงานผู้เรียน โดยใช้ใบงานที่กำหนด	30 นาที	
3. ขั้นตอนการทำผ้ามัดย้อม	1. เพื่อให้ผู้เรียนจัดเตรียมสถานที่การทำผ้ามัดย้อม 2. เพื่อให้ผู้เรียนได้เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ อย่างถูกต้อง 3. เพื่อให้ผู้เรียนบอกขั้นตอนการทำผ้ามัดย้อม ได้อย่างถูกต้อง	1.การเตรียมสถานที่การทำผ้ามัดย้อม 2.หลักการมัดผ้า รูปแบบต่างๆ 3.ขั้นตอน การทำผ้ามัดย้อม 4.ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผ้าที่จะใช้ย้อม 5.ความรู้เกี่ยวกับสีที่นำมาใช้	1.วิทยากรบรรยายวิธีการเลือกสถานที่การทำผ้ามัดย้อม 2.วิทยากรอธิบายการทำผ้ามัดย้อม 3.วิทยากรอธิบายหลักการเลือกผ้า การออกแบบโดยยึดหลักการพิจารณาตามความเหมาะสมของโอกาส	1.ผ้า 2.สีย้อม		1 ชั่วโมง	1 ชั่วโมง

แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตร การทำผ้ามัดย้อม

เรื่อง	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการ การเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ชั่วโมง	
						ทฤษฎี	ปฏิบัติ
			พิจารณาผ้าและพื้นผิว ของผ้า 4.วิทยากรอธิบาย เกี่ยวกับพื้นฐานและ ประเภทของสีตามวงจร สี พร้อมให้ผู้เรียนดูภาพ การออกแบบผ้าที่มีสี แตกต่างกัน				
4. การปฏิบัติการทำ ผ้ามัดย้อม		การฝึกทักษะ การทำผ้ามัดย้อม	สาธิตและฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดทักษะจน เข้าใจเทคนิคและวิธีทำ ของการทำผ้ามัดย้อม	1.ผ้า 2.สีย้อม			5 ชั่วโมง

แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตร การทำผ้ามัดย้อม

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ชั่วโมง	
						ทฤษฎี	ปฏิบัติ
5. คุณค่าของ การทำผ้ามัดย้อม	1.เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำผ้ามัดย้อม 2.เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพสร้างรายได้	ความสำคัญและความจำเป็นในการประกอบอาชีพ	1.วิทยากรบรรยายความสำคัญและความจำเป็นในการประกอบอาชีพ 2.วิทยากรบรรยายให้ความรู้และร่วมกับผู้เรียนวิเคราะห์รูปแบบการทำผ้ามัดย้อม	ผ้ามัดย้อม	1. สังเกตความสนใจ 2. ซักถาม 3. การมีส่วนร่วม 4. ชิ้นงาน/ผลงาน 5. ประเมินผลงานผู้เรียน โดยใช้ใบงานที่กำหนด	30	นาที่
6. การจัดหาหรือจัดทำอุปกรณ์ที่ได้อย่างเหมาะสม		1.การบรรจุผลิตภัณฑ์ โดยใช้เทคโนโลยี อย่างเหมาะสม 2.ขั้นตอนการบรรจุผลิตภัณฑ์	วิทยากรบรรยาย/แลกเปลี่ยนเรียนรู้	ผ้ามัดย้อม		30	นาที่
7. การคิดต้นทุน กำไรจากการ การทำผ้ามัดย้อม	เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและผลกำไรการทำผ้ามัดย้อม	1.ต้นทุน การทำผ้ามัดย้อม 2.กำไร จากการทำผ้ามัดย้อม	วิทยากรบรรยาย/แลกเปลี่ยนเรียนรู้	ผ้ามัดย้อม		30	นาที่
8. ช่องทางการจัดการตลาดของ การทำผ้ามัดย้อม	เพื่อแผนธุรกิจการทำผ้ามัดย้อม	1.กลยุทธ์การสื่อสาร การทำผ้ามัดย้อม 2.การพัฒนาการทำผ้ามัดย้อม	วิทยากรบรรยาย/แลกเปลี่ยนเรียนรู้	ผ้ามัดย้อม		30	นาที่

ใบความรู้

ความเป็นมาของการทำผ้ามัดย้อม

การฟีกหัดมัดย้อมบนเนื้อผ้าได้เคยทำกันมาเกือบทุกส่วนของโลก ประวัติการทำผ้ามัดย้อมได้เริ่มต้นทำกันมาแล้วในสมัยเอเซียโบราณแผ่ขยายไปยังตอนกลางของทวีปอินเดียไปยังมาเลเซีย และข้ามไปยังแอฟริกา การทอผ้าที่มีมาแต่โบราณนอกจากจะขุดพบในสมัยจีนโบราณแล้ว ยังมาจากพวกคาราวานในสมัยก่อนรวมทั้งที่มาของการทำไหมก็เริ่มในยุคนี้ด้วย

ในทวีปอเมริกาเริ่มการมัดย้อมจากชาวโคลัมเบียในยุคแรก เพื่อการทำวงกลม และสี่เหลี่ยม ด้วยแบบง่าย ๆ เป็นที่นิยมในเม็กซิโก กัวเตมาลา เปรู เติลเวีย ปาลาไว และอาเจนตินา ในอเมริกาใต้และชาวอินเดียแดง

การทำผ้ามัดย้อมอาจได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นในตอนต้นสมัยของประเทศอินเดียก่อนที่จะมาถึงประเทศญี่ปุ่น เสื้อผ้าของคนทั่วไปแสดงให้เห็นถึงการเขียนภาพสีน้ำบนผนังและเพดานถ้ำที่ อัจฉริยะเป็นแบบวงกลมสี่เหลี่ยมก็อาจจะทำให้เห็นเป็นเหมือนการทำทางวงกลม ซึ่งเป็นที่รู้จักในอินเดียว่าปริงใจ

ผ้ามัดย้อมที่มีในประเทศไทยและกัมพูชานั้นเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าการมัดย้อมเริ่มต้นมาจากสองประเทศนี้แพร่หลายเข้าไปยังประเทศอินโดนีเซีย วิธีการมัดย้อมยังนำไปใช้ในการตกแต่งผ้าไหมชั้นดีเพื่อใช้ทำผ้าคลุมไหล่ สไบ และโสร่ง สำหรับชายหญิงของชาวชวาและบาหลิ

การมัดย้อมในแต่ละประเทศแสดงให้เห็นถึงการออกแบบที่แตกต่างกันและลักษณะการใช้สีซึ่งผู้ผลิตสามารถวางแผนและรูปแบบของผ้าเพื่อผลิตออกไปทั่วโลก ในระยะเวลาที่แตกต่างกันตามรูปแบบของวัฒนธรรม (ยุพินศรี สายทอง 2544 : 11 - 15)

หลักการสำคัญในการทำผ้ามัดย้อม

หลักการสำคัญในการทำผ้ามัดย้อม คือ ส่วนที่ถูกมัดคือส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี ส่วนที่เหลือหรือส่วนที่ไม่ได้มัดคือส่วนที่ต้องการให้สีติด การมัดเป็นการกันสีนั่นเอง ลักษณะของการมัดมีดังนี้

1. ความแน่นหนาของการมัด กรณีแรกมัดมากจนเกินไปจนไม่เหลือพื้นที่สีแทรกซึมเข้าไปได้เลย ผลที่ได้ก็คือได้สีขาวของเนื้อผ้าเดิม อาจมีสีย้อมแทรกซึมเข้ามาได้เล็กน้อยอย่างนี้เกิดลายน้อย

กรณีที่สองมัดน้อยเกินไปเหลือพื้นที่ให้สีย้อมติดเกือบเต็มผืน อย่างนี้เกิดลายน้อยเช่นกัน ทั้งผืนมีสีย้อมแต่แทบไม่มีลาย

กรณีที่สามมัดเหมือนกันแต่มัดไม่แน่นอย่างนี้เท่ากับไม่ได้มัด เพราะหากมัดไม่แน่นสีก็จะแทรกซึมผ่านเข้าไปได้ทั้งผืน

2. การใช้อุปกรณ์ช่วยในการหนีผ้าแล้วมัดเพื่อให้เกิดความแน่น และเกิดลวดลายตามแม่แบบที่ใช้หนีบ ดังนั้นลายสวยเพียงใดขึ้นอยู่กับวิธีการออกแบบที่จะใช้หนีบด้วย

3.ความสม่ำเสมอของสีย้อม สีย้อมที่ติดผ้าจะสม่ำเสมอได้ขึ้นอยู่กับอุณหภูมิความร้อนขณะนำผ้าลงย้อม และการกลับผ้าไปมาการขยี้ผ้าเกือบตลอดเวลาของการย้อมหนึ่งชั่วโมงครึ่งก่อนที่จะแช่ผ้าไว้ (“วิธีการทำผ้ามัดย้อม” : 30 กรกฎาคม 2552)

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่จัด การศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาได้มองเห็นความสำคัญและช่องทางในการขยายอาชีพการทำผ้ามัดย้อมให้กับประชาชนที่ต้องการมีรายได้ประกอบกับทาง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้กำหนดนโยบายการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพให้สถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนให้กับประชาชนเพื่อเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งสำหรับ ประชาชนให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและนำไปประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนได้ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงมีแนวคิดจัดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการทำผ้ามัดย้อมให้เป็นองค์ความรู้ผ้ามัดย้อมเป็นอาชีพที่ทำขึ้นเพื่อเพิ่มมูลค่าสมัยก่อนการจะย้อมผ้าเพื่อไว้ใช้เองในครัวเรือน ฝีมือจะไม่ประณีตและไม่เรียบร้อยเพราะทำไว้ใช้เองในครัวเรือนและเป็นของฝากกับผู้ที่มาเยี่ยมเยียนปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบการย้อม ลวดลายสีเส้นเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยอาจใช้เป็นผ้าคลุมโต๊ะและผ้าคลุมไหล่ได้แต่ยังคงไว้ซึ่งภูมิ ปัญญาท้องถิ่นที่มี ลวดลายมีลักษณะที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมของภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงกลายเป็นการทำผ้ามัดย้อมใน รูปแบบใหม่ที่มิใช่เพียงแค่การทำผ้าห่มผ้าพันคอผ้าเช็ดหน้าที่ใช้ในครัวเรือนหรือนุ่งห่มภายในครอบครัวความรู้และ ประสบการณ์การทำผ้ามัดย้อมมาประยุกต์ดัดแปลงทำเป็นงานทำมือชิ้นเล็กๆ และได้พัฒนาชิ้นงานให้ใหญ่ขึ้น เช่น ผ้าห่ม ผ้าคลุมเตียงผ้าปูโต๊ะปลอกหมอนและในปัจจุบันแนวโน้มความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยมือหรือ งาน “Handmade” นั้นมีแนวโน้มที่สูงขึ้น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงเห็น ความสำคัญใน การพัฒนาหลักสูตรการทำผ้ามัดย้อมและช่องทางในการขยายอาชีพเพื่อมุ่งพัฒนาคนให้ได้รับ การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ และการมีงานทำสร้างรายได้อาชีพให้มีความมั่นคงสามารถทำงานร่วมกับภาคี เครือข่ายและนำเอาความรู้มาเทียบโอน เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้สอดคล้องกับศักยภาพพัฒนาตนเอง สังคมชุมชนและสิ่งแวดล้อมมีความพร้อมที่จะ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ใบความรู้
การทำผ้ามัดย้อม

วัสดุอุปกรณ์ การทำผ้ามัดย้อม

.....

.....

.....

.....

.....

วิธีการทำผ้ามัดย้อม

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน

แบบบันทึก การทำผ้ามัดย้อม

ให้ผู้เรียนจดบันทึก ขั้นตอน การทำการทำผ้ามัดย้อมระหว่างที่วิทยากรบรรยาย

แบบบันทึก

วัสดุอุปกรณ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนการทำ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นส่วนตัว

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้
การคำนวณต้นทุนกำไร

ตัวอย่างการคิดต้นทุน กำไร การผลิตและค่าใช้จ่ายในการทำผ้ามัดย้อม

วัน เดือน ปี	รายการ	จำนวนสิ่งของ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
	ค่าใช้จ่าย(ต้นทุน)			การกำหนดราคาขาย คิดจากต้นทุน + กำไรที่ต้องการ กำไร 800 บาท
	1.ผ้าขาว(มัดย้อม)	6 เมตร	600	
	2.สีย้อม	2 ก่อ่ง	380	
	3.เชือกมัด	1 ม้วน	20	
	4.ค่าแรง	1 คน	600	
	รวมค่าใช้จ่าย		1,600	
	รายได้		2,400	

การกำหนดราคาขายต่อหน่วย ดังนี้

1. กำหนดกำไรที่ต้องการได้จาก กำไร/ต้นทุนที่ต้องการ X ด้วย 100 =%)

ตัวอย่างเช่น

ขายเมตรละ 400 บาท จำนวน 6 เมตร เป็นเงิน 2,400 บาท จากต้นทุน 1,600 บาท

ต้องการกำไร ร้อยละ 50

ดังนั้น กำไรที่ต้องการ = $1,600 \times 50 \div 100 = 800$

หมายเหตุ

การกำหนดกำไรที่ต้องการขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้ด้วย เช่น ราคาตลาด ลักษณะของสินค้าและบริการ เป็นสินค้าหายาก เป็นสินค้าเฉพาะกลุ่ม หรือมีฤดูกาลเข้ามาเกี่ยวข้องก็สามารถที่จะกำหนดกำไรที่ต้องการสูงได้ การตั้งราคาให้สามารถแข่งขันได้นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานความสมดุลระหว่างความพึงพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายด้วย ถ้าสินค้าโดยทั่วไปมีขายกันแพร่หลาย มีคู่แข่งมากก็ต้องกำหนดกำไรน้อยลงไป

ใบงาน
การคิดต้นทุน กำไร

ผู้เรียน/กลุ่ม.....

เรื่อง.....

วัน เดือน ปี	รายการ	จำนวนสิ่งของ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
	ค่าใช้จ่าย (ต้นทุน)			1. ให้กำหนดกำไรที่ ต้องการเป็นร้อยละก่อน 2. แล้วคำนวณหาราคาต่อ หน่วยจึงจะทราบรายได้ 3. นำรายได้ที่ได้มาใส่ ตารางนี้
	รวมค่าใช้จ่าย			
	รายได้จากการขาย			
	รวมรายได้			

1. กำไรที่ต้องการ = ต้นทุน \times (ร้อยละของกำไรที่ต้องการหารด้วย 100)

2. กำหนดราคาขายต่อหน่วย = ต้นทุน + กำไร = _____ จำนวนหน่วย

ใบความรู้

ช่องทางการตลาด

ช่องทางการจำหน่ายทางตรงมีช่องทางขายดังนี้

- หน้าร้าน

มีการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการจากผู้ผลิตให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง

ช่องทางการจำหน่ายโดยอ้อมมีช่องทางการขายดังนี้

- ทางออนไลน์

ขายบนเพจ Facebook เป็นช่องทางที่ง่ายที่สุด คนขายนิยมสูงสุด และก็เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเรา ได้มากที่สุดเช่นกัน เพราะสมัยนี้ใครๆก็เล่น Facebook กันทั้งนั้น ทำให้สินค้าเราเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ง่าย มาก ยิ่งปัจจุบัน Facebook สามารถตั้งบที่ใช้ลงโฆษณาและกำหนดกลุ่มเป้าหมายเองด้วยทำให้เปิดเพจ ขายของบน Facebook อีกช่องทางหนึ่ง

แบบวัดและประเมินผลการ การทำผ้ามัดย้อม

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

1. จัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ

- 1.1 เลือกใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ ได้เหมาะสมกับประเภทและปริมาณ
- 1.2 ทำความสะอาดบำรุงรักษาและจัดเก็บอุปกรณ์เครื่องมือได้อย่างถูกต้อง

2. จัดเตรียมวัตถุดิบ

- 2.1 เลือกใช้วัตถุดิบได้อย่างเหมาะสม
- 2.2 เตรียมวัตถุดิบได้อย่างเหมาะสม
- 2.3 จัดเก็บวัตถุดิบได้อย่างถูกต้องตามประเภทของวัตถุดิบ

3. ทักษะการทำ

- 3.1 ทำได้ตามคุณลักษณะและมีเอกลักษณ์ที่ถูกต้อง

4. ทักษะการจัดตกแต่ง และนำเสนอ

- 4.1 จัดตกแต่งและนำเสนอได้อย่างเหมาะสม

ใบงาน แบบประเมินผลงานผู้เรียน

ชื่อ - นามสกุล

หลักสูตร กลุ่ม.....

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนน ประเมิน (10 คะแนน)
1. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ (20 คะแนน)	
1.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจ	
1.2 สอบถามความรู้ความเข้าใจ	
2. ทักษะการปฏิบัติ (40 คะแนน)	
2.1 สังเกตการณ์ปฏิบัติในระหว่างการเรียนรู้การจัดกิจกรรม	
2.2 ประเมินโดยให้สาธิต	
2.3 แสดงขั้นตอนวิธีการปฏิบัติ	
2.4 ประเมินจากกระบวนการมีส่วนร่วม (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา)	
3. คุณภาพของผลงาน ผลการปฏิบัติ (40 คะแนน)	
3.1 สังเกตผลงาน	
3.2 ตรวจสอบผลงาน	
3.3 มีความคิดสร้างสรรค์	
3.4 ผลการปฏิบัติว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่	
รวมคะแนน (100 คะแนน)	

หมายเหตุ การประเมินผลการจบหลักสูตรอาจดำเนินการได้ ดังนี้

- การประเมินระหว่างเรียน และเมื่อจบหลักสูตร
- ประเมินครั้งเดียวก่อนจบหลักสูตร

ทั้งนี้ เกณฑ์การจบหลักสูตร จะต้องได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 จึงจะผ่านเกณฑ์การประเมิน

ผู้ประเมิน (วิทยากร)

(.....)

บรรณานุกรม

แหล่งที่สืบค้นข้อมูล

<https://salehere.co.th/articles/how-to-diy-tie-dye>

https://www.tori-thailand.com/post/_blg2

<http://th.ml-thread.com/news/the-types-of-sewing-threads-and-their-use-skil-15474447.html>

<https://www.baanlaesuan.com/63086/diy/typeofthread>

<https://www.bag-design.com/>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. ว่าที่ พ.ต.ดำริห์ ตียะวัฒน์ ผู้อำนวยการ สนง. สกร.ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์
2. นางสาวนัทธมน สกุลณมรรคา รองผู้อำนวยการ สนง. สกร.ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์
3. นางพนิดา ตียะวัฒน์ ผู้อำนวยการ สกร.ระดับอำเภอหล่มสัก
4. นายจรงค์ อูปรี่ ครูชำนาญการ
5. นางไหม โสดา ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน
6. นางกัญฐิกา เสาธง ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน

คณะทำงาน

คณะครู กศน.ตำบล

ผู้รวบรวมข้อมูลและจัดทำรูปเล่ม

1. นางสาวปณิศา จันทรมล ครู กศน.ตำบล